

TEKST WEBSITE

3.B.1 Het bedrijf heeft een kwantitatieve reductiedoelstelling voor scope 1 & 2 emissie van het bedrijf en de projecten opgesteld, uitgedrukt in absolute getallen of percentages ten opzichte van een referentiejaar en binnen een vastgelegde tijdstermijn en heeft een bijbehorend plan van aanpak opgesteld inclusief de te nemen maatregelen in de projecten.

Het streven was dat in 2015 t/m 2017 in totaal 64,18 ton CO₂ besparing zou worden gerealiseerd t.o.v. basisjaar 2012. Deze besparing is bereikt (168 ton CO₂).

Daarom is in de 2e helft van 2017 is een nieuw reductieschema (zie blauwe matrix) opgesteld voor de komende jaren (2018, 2019 en 2020) ten opzichte van 2017.

Totale besparing 2018 t/m 2020 moet 0,114 ton/FTE zijn.

In 2019 moet er totaal 12,91 Ton CO₂ reductie worden behaald, dat is 0,050 ton CO₂/FTE.

In de eerste helft van 2019 is er een totale CO₂ reductie bereikt van 14,76 ton dat is 0,055 ton CO₂/FTE. Hiermee zijn we op de goede weg.

Het hoger management heeft besloten op basis van bovenstaande geen bijsturing te laten plaatsvinden en is tevreden over het tot nu toe behaalde resultaat.

	Maatregel CO ₂ reductie	Actie- nemer	Budget/ kosten	Reductie t.o.v. 2017 in ton CO ₂	2018 ton CO ₂	2019 ton CO ₂	2020 ton CO ₂
Scope 1	Leasewagenpark						
	De leaseregeling wordt aangepast waardoor er minder leasecontracten worden afgesloten.	Admin	Valt binnen het te reserveren budget voor het leasewagenpark.		0,32	0,16	
	Leasewagenpark te verduurzamen. Voor de wisselauto's wordt hierbij gedacht aan elektrisch rijden	FZ/F&C	Valt binnen het te reserveren budget voor het leasewagenpark.			5	5
	Wisselwagenpark te verduurzamen. Voor de wisselauto's wordt hierbij gedacht aan elektrisch rijden	FZ/F&C	Valt binnen het te reserveren budget voor het leasewagenpark.			5	5
	Panden						
	Vestiging Delft krijgt een duurzamer (zuiniger in gas) nieuw gebouw.	FZ/Werk groep verhuizing Delft	Budget aan te wijzen door directie			0,75	0,75
	Energieverbruik						
	Vestiging Delft krijgt een duurzamer (energiezuiniger) nieuw gebouw.	FZ/Werk groep verhuizing Delft	Budget aan te wijzen door directie				2
Scope 2	Serverpark in Velp gaat naar datacenter AKZO	ICT	Valt binnen budget ICT		0,11		
	Energiebesparing door aanschaf nieuwe vaatwasser	FZ	Valt binnen onderhoudsbudget Verbouw		0,08		
	Maatregelen nemen dat 's-nachts de pc's en beeldschermen niet meer aanstaan.	FZ/ICT	Valt binnen budget ICT/ FZ				
	Medewerkers bewust maken van energieverbruik d.m.v. berichten op Intranet ABT-Wiki en/of in een nieuwsbrief.	PR/MK	€ 100,- / publicatie				
	Verwarmingsetels gefaseerd in Velp vervangen	FZ	Budget reserveren € 75.000,-			2	3
			TOTAAL	29,17	0,51	12,91	15,75
				0,114 ton CO ₂ /FTE (255)	0,002 ton CO ₂ /FTE (255)	0,050 ton CO ₂ /FTE (255)	0,061 ton CO ₂ /FTE (255)

Voortgang actieplan

De volgende acties zijn uitgevoerd 2019:

Elektrische wisselwagens	In het kader van onze duurzaamheidsambitie oriënteren wij ons op elektrisch rijden. Als eerste zullen de wisselwagens gefaseerd vervangen worden door elektrische auto's	FZ	Q3 van 2019
Business cards 2 ^e klas omwisselen voor 1 ^{ste} klas	Stimuleren om met het OV naar de projecten te reizen	FZ	Q3 van 2019
Ledverlichting buiten aanbrengen	De buitenverlichting in Velp vervangen door ledverlichting	FZ	Q4 van 2019
Verhuizen pand Delft	Vestiging Delft gaat verhuizen naar een ander (duurzamer) pand	Stuurgroep huisvesting	Q4 van 2019
Onderzoeken extra zonnepanelen pand Velp	zichtbaarheid en uitstraling van zon-PV (klanten, personeel en (directe) omgeving laten zien de ABT actief is op het terrein van duurzaamheid)	Directie	Q2 van 2019

Over het algemeen kan worden geconcludeerd dat er voldoende aandacht is besteed aan de opvolging van acties uit het energie-actieplan.

Naar aanleiding van de inventaris van 2018 zijn de maatregelen getoetst aan de maatregelenlijst zoals die is gepubliceerd op de website van de SKAO.

4.B.2. Het bedrijf rapporteert ten minste halfjaarlijks (intern én extern) de voortgang ten opzichte van de doelstellingen voor het bedrijf en de projecten waarop CO₂ -gerelateerd gunningvoordeel verkregen is.

Leasewagenpark

Reductie: Er is een reductiedoelstelling van 15,16 ton voor 2019 voor het leasewagenpark geformuleerd. Er is in de eerste helft van 2019 een reductie bereikt van 13,04 ton. Dit komt waarschijnlijk door de toename van het gebruik van het OV en de wisselwagens.

	2019	2018
Aantal liters brandstof	24.546	29.523
Aantal FTE's	264	255
CO ₂	74,28	87,31
CO ₂ / FTE	0,28	0,34

OV- vervoer

Voor dit onderdeel van scope 2 wordt niet gestreefd naar een CO₂ bezuiniging. Juist het tegenovergestelde. Er wordt gestimuleerd om met het OV naar de projecten te reizen.

Resultaat: CO₂ uitstoot OV in de eerste helft 2018 was 1,06 ton

CO₂ uitstoot OV in de eerste helft 2019 was 1,39 ton

Soort vervoersmiddel	Km 2019	Km 2018
Trein	167.296	220.190
Metro	801	2.772
Tram	284	138
Bus	2.215	713
TOTAAL	170.596	139.600

Gasverbruik

Resultaat: CO₂ uitstoot gasverbruik in eerste helft 2018 was 58,66 ton

CO₂ uitstoot gasverbruik in eerste helft 2019 was 57,69 ton

Reductie: Er is een reductie van 2,75 ton CO2 voor 2019 voor het gasverbruik geformuleerd. Er is in de eerste helft van 2019 een reductie bereikt van 0,97 ton.

Energieverbruik

ABT groene stroom opgewekt door windmolens heeft, is onze CO₂-uitstoot 0.

De trend over de afgelopen jaren is dat het energieverbruik per FTE afneemt. Deze trend zal ABT de komende jaren proberen door te zetten, door scherp te blijven kijken naar mogelijke verbeteringen.

Energieverbruik in kWh	1 ^{ste} helft 2019	1 ^{ste} helft 2018	1 ^{ste} helft 2017	1 ^{ste} helft 2016	1 ^{ste} helft 2015
Totaal	276.985	283.535	303.860	342.085	355.571
Totaal FTE's van ABT	264	255,65	245,63	246,7	233
Energieverbruik kWh/ FTE	1.049	1.109	1.237	1.386	1.526

5.B.1. Het bedrijf heeft voor scope 3, op basis van de analyses uit 5.A.2, een strategie en CO₂-reductiedoelstellingen geformuleerd. Er is een bijbehorend plan van aanpak opgesteld inclusief de te nemen maatregelen. Doelstellingen zijn uitgedrukt in absolute getallen of percentages ten opzichte van een referentiejaar en binnen een vastgelegde termijn.

CO₂ uitstoot inventarisatie scope 3 emissies (reductie)

Van alle emissiebronnen uit scope 3 is globaal de CO₂-emissie berekend. Per emissiebron is beschreven wat deze inhoudt en wat de emissie is per bron door ABT.

Downstream verbruik verkochte producten (1)

Invloed/ reductie: ABT heeft als ingenieursbureau invloed op deze downstream emissie door haar ontwerpen en adviezen. Bij een alternatieve constructie door oa gebruik van andere materialen en slank ontwerpen kan tot 20% bespaard worden op de CO₂ uitstoot.

Dit kan oplopen tot 500 ton CO₂ per project. Hiermee is de besparing van 5% (voor 2013 t/m 2017) meer dan behaald. (Voor de komende 3 jaar willen we nog 5% CO₂ uitstoot reduceren).

ABT is een bureau dat een integrale projectaanpak nastreeft. Een constructieve visie op duurzaamheid past in deze aanpak. Duurzaamheid van een draagconstructie wordt bepaald door de context; wat zijn de alternatieven?

In hoeverre is de draagconstructie ondersteunend voor een andere discipline? Welke materialen zijn voorhanden? Wat is de economische levensduur en de technische levensduur?

Gezien het aandeel van het materiaalverbruik van de hoofdconstructie (ca. 60%) en het invloedsgebied van de constructief ontwerper ligt de nadruk op het aspect 'materiaalverbruik'. Dit is dan ook het onderwerp gekozen voor de oorspronkelijke ketenanalyse.

Doordat ABT een voor de CO₂ ladder "klein bedrijf is" is er één ketenanalyse opgesteld.

Onderstaand de link naar de ABT ketenanalyse "Duurzaam ontwerpen".

<https://www.skao.nl/gecertificeerde-organisaties> (Klik op ABT B.V.)

Upstream Gekochte goederen en diensten (1)

Hieronder vallen de emissies als gevolg van aangekochte goederen en diensten.

Voor ABT bestaat de aankoop vooral uit papier. De verwachting is dat de andere verbruiksgoederen zoals kleine kantoor toebehoren en koffie en thee in vergelijking tot de andere categorieën klein is.

Invloed/reductie: Door digitaal te gaan werken en de aanschaf van PrinterCopiers met een "Follow you systeem" (printopdracht wordt pas uitgevoerd bij het intypen van persoonlijke pincode) kunnen we de papieraankoop enigszins terugbrengen.

Papieraankoop is in 2012 niet geregistreerd daar toen ABT repro het papier inkocht.

Nadat ABT repro is verkocht heeft FZ de papierinkoop overgenomen. Er zal aan papierverbruik ca. 1,60 ton aan CO₂ worden uitgestoten in de eerste helft van 2019. Dat is een besparing ten opzichte van de 1,82 ton aan CO₂ in de eerste helft van 2018. Het streven is om de komende jaren door het papierloze werken de CO₂ uitstoot nog meer te gaan reduceren (tot 5% reductie per jaar).

Upstream Transport gerelateerde activiteiten (4-7)

Bij ABT is de CO₂ uitstoot nihil als het gaat om het aanleveren van ingekochte materialen en / of producten. Binnen de categorie transport komt er wel een significante CO₂ uitstoot vrij bij zakelijk verkeer met de OV (valt nu onder scope 2) en het woonwerk verkeer met de prive auto's.

Het zakelijk verkeer met het OV bestaat uit Trein, Tram, Metro en busreizen met de NS businesscards. Invloed/ reductie: Binnen ABT wordt het gebruik van de businesscards gestimuleerd door het niet meer mogen schrijven van zakelijke km met de prive auto als er een wisselwagen of businesscard beschikbaar is.

Invloed/ reductie: Binnen ABT wordt het gebruik gemaakt van een zogenaamd verhuisregeling om medewerkers te stimuleren dichterbij een vestigingsplaats van ABT bv te gaan wonen.

Er zijn in de eerste helft van 2019 wel meer medewerkers aangenomen die relatief ver van de vestigingsplaatsen wonen.

ABT had het streven om de totale CO₂-emissie de komende drie jaar met 1% te reduceren voor woon- werkverkeer. In de eerste helft van 2018 is 112 ton CO₂ / 255 = 0,43 ton CO₂/FTE uitgestoten.

De CO₂ emissie woon-werkverkeer in de eerste helft van 2019 is 130 ton CO₂ / 264 = 0,49 ton CO₂/FTE. Hier is dus nog geen reductie bereikt.

Upstream Afvalverwerking (12)

Binnen deze categorie valt de verwerking van het afval van de activiteiten van ABT.

Het gaat hier vooral om kantoomateriaal. Papier, glas, huishoudelijk afval.

Invloed/reductie: Door digitaal te gaan werken kunnen we het papierafval enigszins terugbrengen.

ICT zorgt dat verpakkingsmaterialen worden mee teruggenomen met de leverancier. Door digitaal te werken en beperkte kastruimte zijn er de afgelopen maanden zogenaamde "opschoonacties" uitgevoerd waardoor veel is weggegooid.

Voor de eerste helft van 2019 is de inschatting dat we 1,46 ton CO₂ uitstoot aan afvalverwerking gaan genereren. Dit is een besparing t.o.v. de eerste helft van 2018 toen was de CO₂ uitstoot 1,50 ton. (Voor de komende 3 jaar willen we 5% CO₂ uitstoot reduceren). Daarnaast zal er geëxperimenteerd gaan worden met het meer scheiden van afval.

Downstream Gebruik verkochte producten (11)

Invloed/ reductie: ABT heeft als ingenieursbureau invloed op deze downstream emissie door haar ontwerpen en adviezen. Bij een alternatieve constructie door o.a. gebruik van andere materialen en slank ontwerpen kan tot 20% bespaard worden op de CO₂ uitstoot.

Dit kan oplopen tot 500 ton CO₂ per project. Hiermee is de besparing van 5% (voor 2013 t/m 2017) meer dan behaald. (Voor de komende 3 jaar willen we nog 5% CO₂ uitstoot reduceren).

3.C.1 Het bedrijf communiceert structureel intern én extern over de CO₂-footprint (scope 1 & 2 emissies) en de kwantitatieve reductiedoelstelling(en) van het bedrijf en de maatregelen in projecten waarop CO₂-gerelateerd gunningvoordeel verkregen is. De communicatie omvat minimaal het energiebeleid en de reductiedoelstellingen van het bedrijf en de hierboven

genoemde maatregelen, mogelijkheden voor individuele bijdrage, informatie betreffende het huidige energiegebruik en trends binnen het bedrijf en de projecten.

Principes

'ABT wil door innovatief denkwerk de gebouwde wereld met slimmere technieken en processen beter en duurzamer maken. Wij bieden de beste werkomgeving voor mensen die onze passie delen. Samen bieden wij onze klanten een ongekeerde meerwaarde.' Deze missie vormt niet alleen de basis voor onze duurzame bedrijfsvoering, maar ook voor ons advieswerk, waarin duurzaamheid een belangrijke rol speelt. ABT wil een partner in duurzaamheid zijn!

!

Het milieubeleid is gestoeld op duurzaamheid en richt zich op:

- beperking van het energieverbruik in onze huisvesting
- gebruik van duurzame energie
- beperking van het papiergebruik
- beperking van de zakelijke mobiliteit
- gescheiden afvalstromen en milieuvriendelijke verwerking
- beperking watergebruik
- stimuleren van duurzaam bouwen in onze adviesdiensten.

De complete CO₂-portefeuille is toegankelijke voor alle ABT-medewerkers.

De benodigde documenten zijn gepubliceerd op de websites van ABT en SKAO.

Duurzaamheid is booming binnen ABT waardoor hieraan veel aandacht in de ABT-nieuwsbrieven en publicaties wordt geschonken.

Emissie-Inventaris 1-1-2019 tot 1-7-2019

SCOPE 1 Gasverbruik	57,69 ton CO ₂
SCOPE 1 Personenvervoer conventionele personenauto's	73,41 ton CO ₂
SCOPE 2 Elektriciteitsverbruik	0,00 ton CO ₂
SCOPE 2 Declaraties zakelijke km met privé-auto's	8,20 ton CO ₂
SCOPE 2 OV reizen naar projecten	1,39 ton CO ₂
Personenvervoer vliegtuig	0,81 ton CO ₂
TOTALE CO ₂ -itstoot	141,50 ton CO ₂

Energy Performance Indicator	CO ₂ in ton	aantal FTE's	CO ₂ uitstoot in ton/ FTE
CO ₂ -uitstoot per FTE (Velp en Delft)	141	264	0,54

SCOPE 3: Papierverbruik over 2019 (1-1-2019 tot 1-7-2019)					
	1 pak papier weegt	Aantal pakken papier gekocht Velp+Delft	conversiefactor kgCO2/kg	uitstoot in ton CO2	Conversiefactor van kantoorpapier 1,21 kg CO2 / kg van www.milieubarometer.nl
	2,5 kg / pak	530	1,21	1,60	
TOTAAL				1,60	Ton

SCOPE 3: Afvalverwerking (1-1-2019 tot 1-7-2019)	
Uit gegevens van Sita (suez) blijkt 24.090 KG afval te zijn verwerkt	
TOTAAL	1,46 Ton

SCOPE 3: Woon-werkverkeer prive auto's (1-1-2019 tot 1-7-2019)					
2.2	Soort brandstof	Aantal km	conversiefactor gCO2/ voertuigkm	uitstoot in ton CO2	Voertuig -gewicht klein aangehouden
	Benzine	392.723	177	69,51	
	Diesel	339.856	168	57,10	
	Hybride diesel	22.657	155	3,51	
	TOTAAL			130,12	

Verdeling km per soort brandstof	
Soort brandstof	aantal km
Benzine	392.723
Diesel	339.856
Hybride diesel	22.657
	755.236

3.D.1. Actieve deelname aan minimaal één (sector of keten) initiatief op het gebied van CO₂-reductie in de projectenportefeuille door middel van aantoonbare deelname in werkgroepen, het publiekelijk uitdragen van het initiatief en / of het aanleveren van informatie aan het initiatief.

ABT is lid van ProGETonE.

ProGETonE ontwikkelt en bewijst een geïntegreerde aanpak om twee belangrijke behoeften in bestaande gebouwen aan te pakken: veiligheidsupgrades voor toekomstige aardbevingen in seismische zones en bijna geen energieverbruik, om in lijn te worden gebracht met de EU-doelstellingen voor reductie van de klimaatverandering.

ProGETonE staat voor Proactieve synergie van geïntegreerde Efficiënte Technologieën op de schil van gebouwen en heeft een totaal budget van 5 miljoen euro inclusief financiering uit het Horizon 2020 onderzoeks- en innovatieprogramma van de EU onder subsidieovereenkomst nr. 723747. Het consortium dat de actie ontwikkelt, wordt geïntegreerd door universiteiten, technische consultants, fabrikanten, overheden en verenigingen uit 8 landen.

ABT zal grootschalige onderzoeken uitvoeren in de regio Groningen die gebruikt zullen worden als model voor één van de case-studies van Pro-GET-onE.

4.D.1 Het bedrijf kan aantonen dat het initiatiefnemer is van ontwikkelingsprojecten die de sector bij de uitvoering van projecten faciliteren in CO₂-reductie door het verbinden van de bedrijfsnaam aan het initiatief, door publicaties, door bevestiging van mede-initiatiefnemers.

ABT hoeft doorat ze een voor de CO₂ ladder "klein bedrijf" niet te voldoen aan deze eis. Echter er zijn meerdere ontwikkelingsprojecten waarbij ABT de initiatiefnemer is, waaronder:

- Keurmerk "beton bewust"
- Ontwikkeling Ultra-slanke Hybride Trap
- Zo werkt ABT aan een duurzaam gebouwde omgeving